

פרשת ויגש תשפ"א – איך אפשר למחול למי שלא מגיעה לו סליחה?

1. **יחזקאל כד,ב:** ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר: בן אדם כתב לך את שם היום את **עצם היום הזה** סמך מלך בבל אל ירושלם **בעצם היום הזה – אבודרהם סדר תפילת התעניות:** 'י בטבת חל ביום ששי ומתענין בו ביום, ואפילו היה חל בשבת לא היו יכולין לדחותו מפני שנאמר 'בעצם היום הזה', כמו ביום הכפורים, ושאר הצומות אינן חלין ביום ששי.

ספר חרדים פרק ד דברי כיבושין: לגבי שנאת חנם כתיב 'לא תשנא את אחיך בלבבך', והוא שורש כל הרעות, ראה כמה גרמה שנאת יוסף לאחיו ועל שנאת חנם אנו בגלות הארוך הזה מכל הגלויות ...

2. **בראשית מב,כא:** ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ... ויסב מעליהם ויבך. **מג,כט:** וישא עיניו וירא את בנימין אחיו ... ויאמר אלוקים יְחַנֵּךְ בני: וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו ויבקש לבכות ויבא החדרה ויבך שמה. **נ,טו:** ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף ... ויבך יוסף בדברם אליו.

רש"י מג,ל: כי נכמרו רחמיו – שאלו [יוסף לבנימין]: יש לך אח מאם? אמר: אח היה לי ואיני יודע היכן הוא. יש לך בנים? אמר: יש עשרה. ומה שמם? בלע ובכר כו'. אמר: ומה טיבן של שמות הללו? אמר [בנימין]: כולם על שם אחי והצרות שמצאוהו, בלע שנבלע בין האומות, בכר בכור לאמו, אשבל ששבאו אל ... חופים הוא לא ראה בחופתי ואני לא ראיתי בחופתו. מיד נכמרו רחמיו – **לקו"ש טו/352:** נראה שבתוך שיחתם ובעקבות הברכה 'אלוקים יחנך', קרה עניין ששבר את יוסף עוד יותר מעצם המפגש עם בנימין. רש"י מפרש שהברכה 'יְחַנֵּךְ' היא בדוגמת האמירה '**הילדים אשר חנן**' והפסוק ממשיך 'וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו', היינו שדובר על ילדי בנימין ובהקשר של **אחוה בין יוסף לבנימין** ולכן 'נכמרו רחמיו אל אחיו'. לפיכך מביא רש"י את דרשת הגמרא אודות הרגש האחוה הבלתי יאומן שביטא בנימין – כיצד בכל השנים שחלפו ובשמות כל עשר ילדיו ביטא את הצער והגעגועים לאחיו - ולכן נשברה תקיפות ההנהגה של יוסף 'וימהר לבכות'.

3. **רבנו בחיי נ,יז:** לא ביאר הכתוב שמחל להם והרי מי שחטא לחברו ועשה תשובה, אינו נמחל לו עד שירצה חברו. ואעפ"י שהזכיר הכתוב 'וינחם אותם וידבר אל ליבם'... לא ראינו שיזכיר מחילה ולא שישא פשעם ... ועל כן **הוצרך העונש להיות כמוס להיפקד אחר זמן בעניין עשרה הרוגי מלכות.**

קידושין פא,ב: 'אישה הפרם וה' יסלח לה' - במה הכתוב מדבר? [דאם בעלה הפר הנדר, מה צריך סליחה]? באשה שנדרה נזיר ושמע בעלה והפר לה והיא לא ידעה שהפר לה והיתה שותה יין. רבי עקיבא כשהיה מגיע לפסוק זה היה בוכה, אמר: מה מי שנתכזב לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה אמרה תורה צריכה כפרה וסליחה, מי שנתכזב לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה - **בנין שלמה חו"מ ה:** מאי שנא שרבי עקיבא היה בוכה יותר משאר תנאים? הנה ידוע שעשרת הרוגי מלכות היו שותפים בעוון המכירה ומובא בכתבי האר"י שרבי עקיבא היה כפרה על שכללו השכינה בשבועתם [שהיו רק תשעה במכירה כי ראובן הלך לשקו ותעניתו וכללו השכינה בסוד שלהם]. וכיון שהגיע למקרא זה היה בוכה, דאף למי שעלה בידו בשר טלה צריך כפרה וכך לאחי יוסף שמכרו לאחיהם והייתה מחשבה ומעשה לרעה ולבסוף הוברר שהאלוקים חשבה לטובה.

4. **בראשית מה:** ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה כי האלהים וישימיני ... ומשל בכל ארץ מצרים.

שמואל ב טז,יט: ויאמר אבישי בן צרויה אל המלך למה יקלל הכלב המת הזה את אדני המלך אעברה נא ואסירה את ראשו: ויאמר המלך מה לי ולכם בני צרויה כי ... ה' **אמר לו קלל את דוד - תניא אגרת הקודש סימן כה:** בהקדים מארז"ל כל הכועס כאילו עובד עכו"ם, והטעם [הקשר בין כעס לעבודה זרה] ... לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה, כי אילו היה מאמין שמאת ה' היתה זאת לו - לא היה בכעס כלל. ואף שבן אדם שהוא בעל בחירה מקללו או מכהו או מזיק ממונו ומתחייב בדיני אדם ובדיני שמים על רוע בחירתו, אעפ"י על הניזק כבר נגזר מן השמים והרבה שלוחים למקום

לקו"ש ה/247 הערה 48: עפ"י מובן מ"ש בתניא ספ"ב 'שלא לשלם לו כפעלו ואדרבה לגמול לחייבים טובות' – ולכאורה למה לגמול טובות לחייבים? כי מכיוון שמה שגמלוהו, הרי מאת ה' היתה לו וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, לכן צריך לגמול עמהם טובות כי עשו זאת בשליחות של הקב"ה שגזר ה'טב עביד'. ועפ"י יומתק מה שמסיים בתניא 'ללמוד מיוסף עם אחיו', כי שם ראו בגלוי ש'אלוקים שחשבה לטובה'. וזו ההסברה שכל אחד צריך לגמול לחייבים טובות.